

Gestaltpsühhoteraapia eetikakoodeks

A. Gestaltpsühhoteraapia eetikakoodeks

Eetikakoodeks reguleerib psühhoterapeudi ja kliendi suhet teraapiaprotsessis. Selles sisalduvad eetilised põhimõtted ja tegevusjuhised võimalike konfliktide korral.

Gestaltpsühhoterapeut (GT) juhindub järgmistest eelistest põhimõtetest:

1. Kõik inimesed on võrdselt väärtuslikud ja unikaalsed.
2. GT peab lugu inimese väärikusest.
3. GT aktsepteerib inimeste rassilisi, rahvuslikke, usulisi, soolisi, seksuaalseid ning vanuselisi erinevusi. Ta kohtleb võrdselt kõiki inimesi, sõltumata nende päritolust, keelest, sotsiaalsest või majanduslikust staatusest.

B. Professionaalse tegevuse reeglistik gestaltpsühhoteraapias

B.1. Psühhoterapeudi pädevus

B.1.1. GT võtab endale vaid niisuguseid ülesandeid, mille puhul ta on kindel oma suutlikkuses nendega tegeleda kliendi jaoks sobivaimal viisil.

B.1.2. GT ei jätkata tööd, kui ilmneb, et olukorra kontekst, kliendi eesmärgid, piirid vms on vastuolus GT pädevusega või seavad tema tegevusele piiranguid.

B.1.3. Kui GT leiab töö käigus, et ta ei ole küllalt pädev ega suuda klienditööd jätkata, siis ta suunab kliendi teise terapeudi juurde ja/või otsib abi supervisioonist (kovisioonist).

B.1.4. GT otsib abi supervisioonist või psühhoteraapiast, kui tema tööd ohustavad kriisid isiklikus elus, läbipõlemine ja/või raskused piiride hoidmisel töös kliendiga, sh seksuaalne ahvatlus, võrgutamise kliendi poolt vms.

B.1.5. Kõik, mis leiab aset teraapiaprotsessi ajal, peab teenima teraapilisi eesmärke ning vastama kliendi arenguvajadustele.

B.1.6. GT kannab pidevat hoolt oma kutsealase pädevuse täiendamise ning süvendamise eest. Ta on kursis ka teiste psühhoteraapia koolkondade teooria ja praktikaga.

B.2. Kliendi ja GT suhe

B.2.1. Kliendi ja GT vahel on professionaalne suhe, mille puhul GT peab eelkõige silmas kliendi heaolu.

B.2.2. GT peab oluliseks toimivat suhet kliendi ja terapeudi vahel. Ta on teadlik sellest, et teraapiaprotsessis võivad nende vahel esile kerkida mitmed võimu-, mõju- ja sõltuvusteemad.

B.2.3. GT teab, et topelt suhted kliendi ja terapeudi vahel, nagu näiteks kaastöötajate, sõprade, sugulaste, naabrite või armastajate vahel, ei sobi kokku psühhoteraapia protsessiga.

B.2.4. GT annab endale aru, kui tema teised suhted või kohustused on vastuolus kliendi huvidega. Kui selline huvide konflikt peaks ilmema, astub GT samme olukorra lahendamiseks.

B.2.5. Psühhoteraapia protsessi käigus toimuv füüsiline kontakt nõuab erilist professionaalset tähelepanu. Füüsilist kontakti ei tohi luua ilma kliendi nõusolekuta ja see peab olema suunatud ainult kliendi heaolu saavutamisele.

B.2.6. GT ei ekspluateeri klienti ei rahaliselt, seksuaalselt, emotsionaalselt, poliitiliselt ega ideoloogiliselt.

B.3. Konfidentsiaalsus

B.3.1. Kogu GT ja kliendi vahel psühhoteraapia käigus ilmsiks tulnud info on konfidentsiaalne ja kooskõlas võlaõigusseadusega (peatükk 41, §768).

B.3.2. Kliendi isikuandmed on konfidentsiaalsed. Isiklike andmete ja juhtumi kohta tehtud märkmete säilitamine ja väljastamine toimub vastavalt valdkonda reguleerivale seadusandlusele.

B.3.3. GT hoolitseb selle eest, et infot, mis võimaldaks klienti ära tunda, ei edastataks ka kolleegide vahelise suhtluse käigus ega supervisioonil.

B.3.4. Kui GT soovib kliendiga töötamise käigus saadud infot kasutada loengus, supervisioonis või kirjasõnas, peab selleks olema kliendi nõusolek. Nimede ja andmete osas tuleb rangelt tagada kliendi anonüümsus.

B.3.5. Kui GT soovib teha teraapiaseansist video-, foto- või audiosalvestuse, peab ta saama kliendi või tema juriidilise esindaja kirjaliku nõusoleku.

B.3.6. Kui GT soovib saada kliendi kohta käivat infot teistelt spetsialistidelt või asutustelt, tegutseb ta ainult kliendi huvides.

B.3.7. GT tunnistab kliendi õigust näha enda kohta käivaid kirjalikke andmeid vastavalt

Isikuandmete kaitse seadusele (peatükk 3, §19).

B.3.8. Kui riigi- või erainstitutsioonid nagu kindlustusfirmad, kohtud jt soovivad saada kliendi kohta käivaid andmeid, järgib GT riigis kehtivat Isikuandmete kaitse seadust (peatükk 2, §11). Seda tehes arutab GT olukorda kliendiga ning tegutseb vastavalt sellele, kuidas on teraapiaprotsessi jaoks kõige mõttekam.

B.3.9. Alaealise kliendi kohta kehtivad needsamad põhimõtted, mis on eespool kirjeldatud. Kui tekib kahtlus lapse väärkohtlemises või tõsisis hooletusse jätmises, juhindub GT Lastekaitse seadusest (peatükk 5, §32), tagades talle vajaliku abi, vanemate nõusolekuta.

B.4. Lepingu sõlmimine kliendiga

B.4.1. GT ja kliendi vahel sõlmitud leping võib olla suuline või kirjalik ning see on siduv mõlema poole jaoks.

B.4.2. Kliendiga lepingut sõlmima asudes annab GT selget ja ausat informatsiooni oma pädevuse ja kogemuse kohta.

B.4.3. Kliendiga sõlmitavas lepingus on selgelt esitatud kokkulepped töötasu, maksegraafiku, psühhoteraapia asukoha, pauside ning kliendi või GT poolt tühistatud seansside osas. Pauside põhjuseks võivad olla pühad, teised erialased kohustused, haigus jms. Psühhoteraapia pikkus, kliendi üleandmine/üleminek teisele terapeudile ja seansside tühistamised tuleb kliendiga läbi arutada ja leida mõlemale poolele sobiv lahendus.

B.4.4. Vastavalt võlaõigusseadusele (peatükk 41, § 771) vaadatakse läbi kliendi kahjuhüvitusnõuded, mis ei ole vanemad kui 5 aastat.

B.5. Teenus ja reklaam

B.5.1. GT teenus ja reklaam on kooskõlas Eesti Vabariigi tarbijakaitse-, võlaõigus- ja reklaamiseadusega.

B.5.2. GT reklaam kirjeldab pakutavat teenust ning teenusepakkujat. Reklaam ei sisalda soovitusi, võrdlusi ega viita mingil moel sellele, et tema teenused on tõhusamad kui tema kolleegidel või teiste koolkondade terapeutidel.

B.5.3. GT ei paku avalikkuses välja teenust, mida ta tegelikult ei osuta, ega kvalifikatsiooni, mida ta ei oma.

B.6. Turvalisus

B.6.1. GT tagab, et selles füüsilises keskkonnas, kus teraapia toimub, ei tekiks kliendile psühhoteraapia käigus ei füüsilist ega psühholoogilist kahju.

B.6.2. GT tagab psühhoteraapia privaatsuse nii, et teraapiaseansse ei saaks pealt kuulata, salvestada ega vaadelda, väljaarvatud juhul, kui on olemas kliendi informeeritud nõusolek.

B.7. Erandolukorrad

B.7.1. Võib esineda olukordi, kus GT peab astuma samme, mis kaitseks klienti ja/või tema sotsiaalset keskkonda juhul, kui klient kujutab ohtu iseendale või ümbritsevale sotsiaalsele keskkonnale. Sellisel juhul peab GT püüdma saada kliendilt nõusolekut konfidentsiaalsuskokkulepete muutmiseks, kuni oht püsib.

B.7.2. Kriitilise olukorra puhul arvestab GT konkreetset olukorda ning võib taganeda konfidentsiaalsuse kokkuleppest.

B.7.3. Juhtudel, kui teraapiaprotsess on osa võrgustikutööst või selle on algatanud kolmas osapool, kaitseb GT kliendi puutumatust.

B.7.4. Kui terapeut leiab, et kliendi abistamiseks on vajalik teiste spetsialistide kaasamine, võtab ta kliendi nõusolekul ühendust võimalike abistajatega.

B.8. GT roll ühiskonnas

B.8.1. GT tunneb oma kutsetööd reguleerivaid seadusi, on kursis asutuses/organisatsioonis tööd reguleerivate eeskirjadega ning järgib asjasse puutuvaid ettekirjutusi.

B.8.2. GT on valmis koostööks, ta on valmis panustama tegevusse, mis on vajalik psühhoteraapia ja diagnostika edasiseks arendamiseks, ning teostab ise uurimist vastavalt võimalusele.

B.8.3. Oma uurimistöös järgib GT teaduseetika nõudeid, suhtub lugupidavalt kolleegide töösse ja järgib kutsealase materjali avaldamis- ja kasutamiseõiguse alaseid seadusi.

B.8.4. GT annab aru oma tööst kolleegidele ja tööandjatele vastavalt kehtivatele tavadele, kui see on hädavajalik. Ta teeb seda silmas pidades kliendi privaatsust, vajadusi ja iseseisvust ning temaga sõlmitud konfidentsiaalsuse lepingut.

B.8.5. GT tunnustab teiste kolleegide tööd, suhtub kolleegidesse tunnustavalt, sõltumata nende ametialasest positsioonist, ning hoidub halvustavatest märkustest teiste teoreetiliste mudelite ja koolkondade kohta.

B.8.6. GT ei võta vastu klienti, kes on teise terapeudiga sõlminud teraapialepingu ega ole seda lõpetanud. Vajaduse korral võtab GT ühendust teise terapeudiga, olles eelnevalt klienti sellest informeerinud.

B.8.7. GT ei võta tasu selle eest, et suunab kliendi teise kolleegi juurde või mõnda asutusse.

B.8.8. GT, kes on saanud teada, et tema kolleeg on käitunud psühhoteraapia mainet kahjustavalt, on kohustatud oma kolleegiga sellest rääkima (temaga vastanduma) ja/või teatama olukorrast erialaühingule.

B.8.9. GT seisab hea gestaltteraapia maine eest nii oma erialatöös kui ka suhtlemisel avalikkusega (sh loenguid pidades, intervjuusid andes jne).

C. Kaebused ja apellatsioonid

C.1. Kaebuse esitamise ja menetlemise kord

Alljärgnev juhised võimaldab konflikti korral osapooltel seisukohti esitada, neid uurida ja otsida lahendusi.

C.1.1. Kaebaja esitab kirjaliku kaebuse Eetikakomisjonile, tehes seda võimalikult kiiresti pärast juhtumit.

C.1.2. Eetikakomisjon võtab vastu kaebusi vaid isikute suhtes, kes väidetava rikkumise ajal on olnud Eesti Gestaltpsühhoterapeutide Ühingu (EGPÜ) liige. Isik, kelle suhtes kaebus esitati, ei saa kaebuse menetlemise ajal oma liikmelisusest tagasi astuda.

C.1.3. Eetikakomisjon otsustab võimalikult kiiresti, kas kaebus on põhjendatud või mitte. Selgituste saamiseks pöördub Eetikakomisjon terapeudi poole ning võib esitada kaebajale täiendavaid küsimusi, millele viimane vastab kirjalikult hiljemalt seitsme tööpäeva jooksul.

C.1.4. Kui kaebus ei ole põhjendatud, teavitab Eetikakomisjon kaebajat oma otsusest kirjalikult seitsme tööpäeva jooksul. Samas teavitatakse ka terapeuti (kostjat), et tema kohta esitatud kaebus on tagasi lükatud.

C.1.5. Kui kaebus osutub põhjendatuks, võtab Eetikakomisjoni liige kaebajaga 14 päeva jooksul ühendust, et arutada võimalikke menetlusviise:

- a) osapooled kohtuvad eetikakomisjoni ühe liikme juuresolekul ning arutavad kujunenud olukorda, kusjuures kaebaja võib samuti kaasata ühe tugisõbra.
- b) kaebust arutab Eetikakomisjon.

C.1.6. Juhul, kui kaebaja soovib esimest menetlusviisi, teatab ta sellest seitsme tööpäeva jooksul Eetikakomisjonile. Seejärel korraldab Eetikakomisjon kaebaja ja kostja kohtumise mitte hiljem kui kuu aja jooksul.

C.1.7. Kui kaebaja ei ole nõus esimese menetlusviisiga või kui see kohtumine ei viinud lahenduseni, esitab kaebaja Eetikakomisjonile seitsme tööpäeva jooksul palve, et Eetikakomisjon kaebust menetleks.

C.1.8. Eetikakomisjon alustab kaebuse menetlemist seitsme tööpäeva jooksul alates kirjaliku avalduse saabumisest. Esimese sammuna edastatakse kirjaliku kaebuse koopia kostjale. Kostja saadab oma kirjaliku vastuse Eetikakomisjoni esimehele seitsme tööpäeva jooksul alates kaebuse kättesaamise päevast. Eetikakomisjoni esimees saadab kirjaliku vastuse koopia kaebuse esitajale.

C.1.9. Kaebuse arutamiseks määrab Eetikakomisjoni esimees kolmeliikmelise töögrupi. Seejuures peetakse silmas, et moodustatav töögrupp oleks võimalikult erapooletu. Töögrupi koosseisu kuulub Eetikakomisjoni esimees, üks Eetikakomisjoni liige ning üks EGPÜ liige. Kaebusega tegelev töögrupp kutsutakse kokku hiljemalt 14 tööpäeva jooksul alates terapeutilt vastuse saabumisest. Kui liikmetel pole võimalik määratud tähtajaks kokku tulla, pikendatakse tähtaega ning teavitatakse sellest viivitamatult kõiki asjaosalisi.

C.1.10. Kaebaja ja/või kostja kutsutakse kaebuse arutamisele juhul, kui kaebusega tegelev töögrupp seda vajalikuks peab.

C.1.11. Töögrupp nõuab kõik asjasse puutuvad dokumendid välja mitte hiljem kui seitse tööpäeva enne kaebuse arutusele tulemist ja tagab, et need õigeaegselt kõikide osalejateni jõuaksid.

C.1.12. Töögrupp salvestab arutelu käigu, sh tagab kaebaja ja/või kostja seletused. Nii salvestised kui kõik kirjalikud materjalid jäävad protsessi lõppemiseni Eetikakomisjoni esimehe valdusse, misjärel need hävitatakse/kustutatakse.

C.1.13. Töörühm teeb kaebuse arutamisest ja omapoolsetest soovitudest kirjaliku kokkuvõtte, mis esitatakse EGPÜ juhatusle ning kaebajale ja kostjale seitsme tööpäeva jooksul pärast kaebuse arutamist.

C.1.14. Kaebuse arutelu kokkuvõte selgitab kaebuse olemust, järgitud protseduure ning mõlemat osapoolt puudutavaid tulemusi. Juhul, kui terapeut jääb töörühma hinnangul süüdi, on võimalikud järgmised lahendid:

- a) olukord on lahendatud viisil, mis rahuldab mõistlikkuse piires mõlemat osapoolt;
- b) terapeudi kompetentsuse tõstmine täiendava supervisiooni ja/või lisakoolituse abil;
- c) terapeudi (kostja) tegevuse jälgimine teatava perioodi jooksul;
- d) tekitatud kahju heastamine;
- e) ametlik hoiatus ning nõudmine, et kostja lõpetaks kaebuses kirjeldatud tegevuse;
- f) ühingu liikmelisuse peatamine või sellest väljaarvamine võivad kõne alla tulla raskete professionaalsete üleastumiste korral, näiteks seksuaalsuhete korral kliendiga.

C.1.15. Töörühm sätestab perioodi, mille jooksul sanktsioonid täide viiakse. Eetikakomisjoni vastutusalas on kaebuse menetlemise jälgimine ning EGPÜ teavitamine sanktsioonide täideviimisest.

C.1.16. Kaebuse menetlemine on tasuta.

C.1.17. Kui ametialaste käitumisreeglite vastu eksimisest ja/või tõsisest kuriteost teatatakse kaudselt allikast, siis otsustab Eetikakomisjon, kas ja mil viisil sellega tegelema hakatakse.

C.2. Apellatsiooni esitamise ja menetlemise kord

C.2.1. Kostja ja kaebaja võivad töörühma otsuse edasi kaevata. Apelleerimisotsus tuleb esitada EGPÜ juhatusle 15 tööpäeva jooksul alates töörühma poolt koostatud kaebuse arutelu kokkuvõtte kättesaamisest.

C.2.2. Edasikaebaja peab esitama selged ja veenvad põhjused, mis toetavad tema arvamust ühe või mõlema järgneva asjaolu ilmnemise kohta:

- a) tulemus, milleni jõuti kaebuse arutamise käigus, ei ole antud olukorras kohane;
- b) ebapiisav protseduurilise reeglistiku järgimine kaebuse menetlemise ajal, mistõttu tulemus ei ole objektiivne.

C.2.3. EGPÜ juhatus otsustab, kuivõrd õigustatud selle esitamine on.

C.2.4. Apellatsiooni põhjendatuks lugemise ning vastuvõtmise korral teavitatakse sellest mõlemat osapoolt. Osapoolte kohalolek apellatsiooni läbivaatamisel on vajalik juhul, kui EGPÜ juhatus seda vajalikuks peab.

C.2.5. Apellatsiooni töörühma kutsub kokku EGPÜ juhatuse esimees. Töörühm koosneb kolmest liikmest: EGPÜ juhatuse esimees, Eetikakomisjoni liige ja EGPÜ ühingu liige. Töörühma ei saa kuuluda need, kes on kaebust eelnevalt menetlenud.

C.2.6. Kõik kaebuse menetlemise juurde kuulunud salvestised ning kirjalikud materjalid antakse apellatsiooniga tegeleva töörühma käsutusse. Osapooltel on keelatud lisada täiendavat kirjalikku ja/või suusõnalist materjali.

C.2.7. Apellatsiooniga tegelemiseks ja otsuse langetamiseks on ette nähtud mitte rohkem kui 30 tööpäeva alates apellatsiooni menetlusse võtmise päevast.

C.2.8. Apellatsiooniga tegelev töörühm informeerib edasikaebajat oma otsusest seitsme tööpäeva jooksul. Apellatsiooniga tegelnud töörühma otsus on lõplik ja siduv kõikidele osapooltele.

C.2.9. Kõik apellatsiooni menetlemisega seotud tõendid, kirjalikud dokumendid ja tunnistused säilitatakse seadusega ettenähtud korras.

C.2.10. Apellatsiooni menetlemine on tasuta.